

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు
యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే

॥ తృతీయః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

॥ తృతీయః సర్గః ॥

శ్రీమాన్ వేంకటనాథార్యః కవితార్కికకేసరీ ।

వేదాంతాచార్యవర్యో మే సన్నిధత్తాం సదా హృది ॥

అథ జగంతి బభూవురనావిలాన్యతిమిరా హరితః ప్రచకాశిరే ।
అభజదేవ నిశా దివసశ్రియం జననభాజిని దేవదివాకరే ॥ 3.1 ॥

నన్యతురప్పరసో దివి నందితాః
కిమపి గీతమగీయత కిన్నరైః ।
శ్రుతిసుఖైస్సమతోషయత స్వనైః
అమరదుందుభిరానకదుందుభిం ॥ 3.2 ॥

దశసు తత్ర దిశాస్వశరీరిణీ
జయజయేతి బభూవ సరస్వతీ ।
అజితమేకమగోచరయత్ స్వయం
స్వరసవృత్తిరసావసురాంతకం ॥ 3.3 ॥

అనతివేలసమీరణచోదితైః
శిశిరశీకరశీభరితాంబరైః ।
జలధరైరభితో దివి దధ్వనే
సురగజైరివ సూచితమంగలైః ॥ 3.4 ॥

వపురథో మరుతస్త్రిదశాంగనా -
వదనసౌరభసౌరభృతః శుభాః ।
ముదితనిర్జరముక్తసురద్రుమ -
ప్రసవవృష్టిమధుద్రవమేదురాః ॥ 3.5 ॥

మధురిపోరవతారమహోత్సవే
 ముముదిరే మధురాపురదేవతాః |
 యదభిగంతరి భక్తజనే వరం
 దదురశేషమతంద్రితచేతసః || 3.6 ||

అవదధానధియో మునయస్తదా
 యదనధీతమధీతవదంజసా |
 నిగమజాతమశేషమవేక్ష్య తత్
 నిరవిశన్నివ ముక్తిమయీం దశాం || 3.7 ||

ప్రసదనం శరదాగమసంభవం
 నభసి మాసి నదీభిరుపాదదే |
 మహితయోగవిదాం మతిభిః సమం
 శ్రుతిభిరప్యనుపప్లవనీతిభిః || 3.8 ||

నిఖిలచేతనమానస నిస్సృతాః
 కలుషతాః సముదేత్య కిల క్షణాత్ |
 వివిశురంభ ఇవ స్వయమాపగాః
 జలనిధేరివ భోజపతేర్మనః || 3.9 ||

అసురవీరగృహాణి పృథగ్విధైః
 అశుభశంసిభిరానశిరే ముహుః |
 అమరరాజపురేషు జజృంభిరే
 శుభనిమిత్తశతాని పునః పునః || 3.10 ||

చరమతశ్చ ఋణాదివ దేవకీ -
 పతిరముచ్యత శృంఖలతః స్థిరాత్ |
 నిఖిలబంధనివర్తకసన్నిధౌ
 విగలనం నిగలస్య కిమద్భుతం || 3.11 ||

ఉదితమాత్మని దేవకసంభవా
 దనుజభేదనమంకగతం దధౌ |
 కమపి కాంచనభూభృదధిత్యకా
 హారిహయోపలశృంగమివాద్భుతం || 3.12 ||

విధృతశంఖరథాంగగదాంబుజః
 శబలితః శుభయా వనమాలయా |
 పితురసూత ముదం పృథుకస్తదా
 జలధిడింభనిభో జననీధృతః || 3.13 ||

పితరమబ్జభువామనపాయినం
 ప్రీయతమాంకగతం పరిపశ్యతా |
 స విభురానకదుందుభినా మహాన్
 అవితడైః స్వగుణైరభితుష్టువే || 3.14 ||

ప్రణిపతామి భవంతమనన్యధీః
 అఖిలకారణమాశ్రితతారణం |
 అనుగమాదనిదంప్రథమా గిరః
 కిమపి యత్పదమేకమథీయతే || 3.15 ||

విషమకర్మవిపాకపరంపరా -
 వివశవృత్తిషు దేహిషు దుస్తరం |
 కరుణయా తవ దేవ కటాక్షితాః
 కతిచిదేవ తరంతి భవార్ణవం || 3.16 ||

త్వదనుభావమహోదధిశీకరైః
 అవశపాతిభిరాహితశక్తయః |
 అవధిభేదవతీముపభుంజతే
 స్వపదసంపదమబ్జభవాదయః || 3.17 ||

శ్రుతికిరీటశుభాశ్రయవిగ్రహః
 పరమసత్త్వనిధిః ప్రతిపద్యసే |
 జగదనుగ్రహమారుతచోదితో
 వివిధరూపతరంగవికల్పనాం || 3.18 ||

త్వయి న దేవ యదాయతతే న తత్
 జగతి జంగమమన్యదథాపి వా |
 ఇతి మహిమ్ని తవ ప్రమితే పరం
 విభజనే వివిధైః స్థితమాగమైః || 3.19 ||

అఖిలలోకపితుస్తవ పుత్రతాం
 అహమయాచమనన్యమనోరథః |
 వరద వాంఛితదానధృతవ్రతే
 త్వయి తదేవమయత్నమపచ్యత || 3.20 ||

అవనిభారనిరాకరణార్థినాం
 క్రతుభుజామభిలాషమవంధ్యయన్ |
 జితరిపూణి బహూని దయానిధే
 విహరణాని విధాతుమిహార్హసి || 3.21 ||

దనుజమోహనదోహలినా త్వయా
 సహజలాంఛనసంవరణం క్షమం |
 తదధునా శమయన్ మమ సాధ్వసం
 యవనికామధిగచ్ఛ యథేప్పితం || 3.22 ||

ఇతి సభీతమవేక్ష్య దయానిధిః
 స్మితముఖో వసుదేవమభాషత |
 త్వమసి మే జనకః కిమిహాన్యథా
 కిమపి తాత ముధా కథితం త్వయా || 3.23 ||

ఇయమమర్త్యపితుస్తవ గేహినీ
 దివిషదాం జననీ మమ చానఘా |
 అభిమతం యువయోరనవగ్రహం
 సమయభావి మయైవ సమర్థ్యతే || 3.24 ||

యది బిభేషి భజామి మనుష్యతాం
 అథ చ మాం నయ నందగృహం క్షణాత్ |
 దుహితరం చ సమానయ తస్య తాం
 గతభయో భవ దూరగతే మయి || 3.25 ||

అథ నిశమ్య నియోగమభంగురం
 మధుజితో మధురాక్షరమంథరం |
 హితమిదం ప్రతిపద్య తమాదదే
 గురుతరం కృపయా లఘుతాం గతం || 3.26 ||

తుహినభానుదివాకరలోచనం
 నిగమనిఃశ్వసితం స్వసుతస్య తత్ |
 అనుబభూవ ముహుర్ముహురాదరాత్
 అనఘమాననమానకదుందుభిః || 3.27 ||

శ్రుతిసుగంధితదాననచంద్రికా -
 ముషితమోహతమా మునిసన్నిభః |
 అధిజగామ స తన్మయతాం క్షణాత్
 అనిమిషత్వముత ప్రతిసందధే || 3.28 ||

జిగమిషుః స దిశో దశ యాదవః
 సకృదవైక్షత సాధ్వసవిహ్వాలః |
 అనఘవైభవమర్భకముద్వహాన్
 అమితగుప్తినిరుద్ధగతౌ గృహే || 3.29 ||

విజఘటే సహస్రైవ కవాటికా
 వ్రజమథ వ్రజతో యదుభూభృతః |
 ఉపలకల్పమశేరత రక్షకాః
 సరణీమాదిదిశుర్గహదేవతాః || 3.30 ||

క్షరదసూనివ యామికరక్షకాన్
 ముషితమంజుగిరః శుకశారికాః |
 యదుకులేందురపశ్యదమీలితాన్
 పరిజనానపి చిత్రగతానివ || 3.31 ||

ఉపయతో విశిఖాం సదనాంతరాత్
 కువలయాభకుమారతనుత్విషా |
 శతమఖోపలమేచకయా ద్రుతం
 శమితసంతమసా హరితో బభుః || 3.32 ||

శ్రుతిమయో విహగః పరితః ప్రభుం
 వ్యచరదాశు విధూతనిశాచరః |
 అనుజగామ చ భూధరపన్నగః
 స్ఫుటఫణామణిదీపగణోద్వహాః || 3.33 ||

దినకరోపమదీధితిభిస్తదా
 దనుజదేహవిదారణదారుణైః |
 పరిగతః కిల పంచభిరాయుధైః
 యదుపతిః ప్రజహావసహాయతాం || 3.34 ||

ప్రగుణమిందునివేదితపద్ధతిః
 యదుకులేందురథో యమునానదీం |
 పరమపూరుషమక్షతపౌరుషః
 పతగరాజ ఇవాశు వహాన్ యయా || 3.35 ||

తనుతరంగప్రసక్తాణశీతలః
 సురభిక్షైరవసౌహృదవాసితః |
 అభిసమేతమసేవత మారుతో
 యమునయా ప్రహితో యదుపుంగవం || 3.36 ||

పవనకంపితపల్లవపాణికా
 ప్రహితపుష్పభరా పదవీముఖే |
 ఉపజహావ కిల భ్రమరస్త్వనైః
 యదుపతిం యమునోపవనస్థలీ || 3.37 ||

నిమిషితాసితనీరజలోచనా
 ముకులితాబ్జముఖీ సవితుః సుతా |
 లలితదీనరథాంగయుగస్వనా
 కుహకదైన్యమశోచదివ ప్రభోః || 3.38 ||

వికచక్షైరవతారకితాకృతిం
 తనుమతీమివ శారదయామినీం |
 త్వరితమంబునిధేరభిసారికాం
 తరితుమైహత సత్యసమీహితః || 3.39 ||

భవతి కిం ను భవిష్యతి వా కిమి -
 త్యనవధారితశౌరివిహారయా |
 చకితయేవ విరోచనకన్యయా
 విధుతవీచికరం కిల వివ్యథే || 3.40 ||

ఘనతమఃపరిపాకమలీమసైః
 గురుభిరూర్మిగణైరనుపప్లుతః |
 అతితతార దినాధిపతేః సుతాం
 అనఘయోగమనా ఇవ సంస్మృతిం || 3.41 ||

యదుపతేర్యమునా త్వరితం యతః
 ప్రతియతశ్చ సమర్పితపద్ధతిః |
 స్వయమమర్త్యమదావలమజ్జనీ
 చరణలంఘ్యజలా సమజాయత || 3.42 ||

అజని పశ్చిమతో భృశమున్నతా
 రవిసుతా పురతః స్థలశేషితా |
 అధిరురోహ పదం కిమసౌ హరేః
 ప్రతియయౌ యది వా పితరం గిరిం || 3.43 ||

అకృతసేతుమనాకలితప్లవాం
 జననసింధుదృఢప్లవముద్వహాన్ |
 రవిసుతామతిలంఘ్య రమాపతిం
 సపది ఘోషసమీపముపానయత్ || 3.44 ||

అథ కయాచన కారణనిద్రయా
 వివశసుప్తజనం వ్రజమావిశత్ |
 ధనదపత్తనసంపది యత్ర సా
 స్వసుతమర్త్యమసూయత రోహిణీ || 3.45 ||

ఉపగతే వసుదేవసుతేఽంతికం
 నరకవైరిణి నందకుటుంబినీ |
 అరణిసంభవపావకసంగమాత్
 అభజతాధ్వరవేదిరివ శ్రియం || 3.46 ||

న్యధిత నందవధాసవిధే సుతం
 ద్రుతముపాదిత గోపకుమారికాం |
 అథ నినాయ చ దేవకనందనీ -
 శయనమానకదుందుభిరాశు తాం || 3.47 ||

అనవబుద్ధజనార్దనకన్యకా
 వినిమయస్త్వథ భోజగణేశ్వరః |
 దృషది తామభిహంతుమపాతయత్
 ప్రతిజఘాన చ సా చరణేన తం || 3.48 ||

నృపతిరాశు పదా నిహతస్తయా
 నిపతితోదితకంతుకవద్భవన్ |
 దవసమాహతశైలనిభః క్రుధా
 దరనిమీలితదృష్టిరదూయత || 3.49 ||

ఉదపతత్ దివముగ్రఘనస్వనా
 యువతిరూపయుగాత్యయశర్వరీ |
 అసురఘాతిభిరష్టభిరాయుధైః
 అలఘుభిశ్చపలాభిరివాశ్రితా || 3.50 ||

అథ చ భోజనియంతురయంత్రితా
 దనుజహంతురుదంతముద్దైరిరత్ |
 పటు గభీరముదారమనాకులం
 హితమవిస్తరమర్థ్యమవిప్లవం || 3.51 ||

అహమశేషసురాసురమోహనీ
 యవనికా మధుకైటభమర్దినః |
 ప్రబలశుంభనిశుంభనిషూదనే
 ప్రణిహితా హతయా తవ కిం మయా || 3.52 ||

వసతి నందగృహే విబుధద్విషాం
 దమయితా వసుదేవసముద్భవః |
 అయమసౌ తవ నాశయితేతి సా
 దరముదీర్య జగామ యథేప్పితం || 3.53 ||

మధుహిరణ్యనిభో మధురాపతిః
 దినపలతాశనదీనదశాం గతః |
 శ్వసితజల్పితవేపితపలంకృతైః
 అరతిమాయతభీతిరసూచయత్ || 3.54 ||

జడమతిః స జనార్దనమాయయా
 విహసితస్త్రపయా జనితవ్యథః |
 అపకృతం వసుదేవమమోచయత్
 దయితయా సహ దీనవిలాపయా || 3.55 ||

కిమపి చింతితమాగతమన్యథా
 కిమిదమిత్యవశాదుపజాతయా |
 విషవిదూషితయేవ మనీషయా
 ముహురదూయత మోహవిచేష్టితః || 3.56 ||

అవిషయే విపదామసురాంతకే
 పునరియేష నికారపరంపరాం |
 నియతిరేకముఖీ దురతిక్రమా
 కృతధియా కిముతాఽఽవిలచేతసా || 3.57 ||

పరిబభూవ చుకోప విసిష్మియే
 పరిజహాస హారిం ప్రజగర్ణ చ |
 పరిణతేన భవాంతరవాసనా -
 ఽఽగ్రహగుణేన భజన్ భవితవ్యతాం || 3.58 ||

క్వచన ధామని కంసనివేదితే
 సభయమానకదుండుభిరావసత్ |
 స్మృతిగతేన సుతేన సజీవితా
 దినశతాని నినాయ చ దేవకీ || 3.59 ||

విగతకన్యకయా చ యశోదయా
 నియతिसంభృతనిర్భరనిద్రయా |
 చిరసమాగతజాగరయాఽంతికే
 హారిరపత్యమదృశ్యత ధన్యయా || 3.60 ||

యదవబుద్ధనిరాకులనీతిభిః
 మునిగణైరధునాపి విమృగ్యతే |
 తదిదమాగమమౌలివిభూషణం
 విధివశాదభవత్ వ్రజభూషణం || 3.61 ||

అనఘవత్సమనాకులధేనుకం
 ప్రచురదుర్గమచోరభయోద్భవం |
 వ్రజమనామయవిశ్వజనం విభుః
 కృతయుగాస్పదకల్పమకల్పయత్ || 3.62 ||

అజని గోపగృహేషు మనోరమైః
 అమితకాంతిభిరస్సరసాం గణైః |
 యదనుభూతిరసేన సమేష్యతః
 శరణయాదవశైశవయౌవనే || 3.63 ||

సురమహీసురతోషణమాదరాత్
 నవముపాదిత నంద ఉదారధీః |
 తరలగోపగణాగమసంకులం
 తనయజన్మమహోత్సవమద్భుతం || 3.64 ||

అధిచకార వదాన్యమణేః శ్రియం
 వ్యధిత కల్పతరోరనుకల్పతాం |
 అజనయచ్ఛ సుతప్రసవోత్సవే
 మహతి మేఘవికత్తనమోఘతాం || 3.65 ||

నిధిమనంతమివ స్వయముత్థితం
 నిరవధిం నిజభాగమివోదితం ।
 వ్రజభువః ప్రతిలభ్య రమాపతిం
 జహసురైంద్రమసారతరం పదం ॥ 3.66 ॥

పుత్రం ప్రసూయ తపసా పురుషం పురాణం
 కాలం చిరం విధివశాత్ కృతవిప్రకర్షౌ ।
 శంకాకలంకితధియావపి దంపతీ తౌ
 తద్వైభవస్మరణశాంతరుజావభూతాం ॥ 3.67 ॥

నందసద్మని నవేందుసన్నిభౌ
 వాసమేత్య వసుదేవనందనౌ ।
 వృద్ధిమాపతురనేహసా స్వయం
 స్వాదుభోగజననీం సుపర్వణాం ॥ 3.68 ॥

॥ ఇతి శ్రీకవితార్కికసింహస్య సర్వతంత్రస్వతంత్రస్య
 శ్రీమద్వేంకటనాథస్య వేదాంతాచార్యస్య కృతిషు
 యాదవాభ్యుదయే మహాకావ్యే తృతీయః సర్గః ॥

కవితార్కికసింహాయ కల్యాణగుణశాలినే ।
 శ్రీమతే వేంకటేశాయ వేదాంతగురవే నమః ॥